

Στις 12.12.2021, δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ της Κυριακής» το παρακάτω άρθρο με τίτλο «Τα Εβραϊκά αρχεία είναι "ελεύθερα" να επιστρέψουν στον τόπο τους» του Αναπληρωτή Υπουργού Εξωτερικών, κ. Μιλτιάδη Βαρβιτσιώτη.

«Άνοιξη του 1943, Θεσσαλονίκη. Οι γερμανικές δυνάμεις κατοχής μαζί με τους 60.000 Εβραίους της Θεσσαλονίκης, που προόριζαν για τα κρεματόρια, φορτώνουν στα τρένα και όλα όσα οι πρόγονοί τους είχαν δημιουργήσει στη μητρόπολη του Σεφαραδισμού, καθώς και αρχεία των εβραϊκών κοινοτήτων απ' όλη την Ελλάδα. Δύο χρόνια αργότερα, άνδρες του αποσπάσματος του σοβιετικού στρατού εντοπίζουν στα βαγόνια ενός εγκαταλειμμένου τρένου στο Βερολίνο, χιλιάδες φακέλους και κιβώτια γεμάτα με έγγραφα, τα οποία μεταφέρουν προς φύλαξη στη Μόσχα.

Τα χρόνια έτρεξαν βασανιστικά, οι μνήμες όμως δεν ξεχάστηκαν.

Η ελληνική πλευρά, το 1997, εγείρει προς τη Μόσχα αίτημα επιστροφής των αρχείων που κλάπηκαν από τις ναζιστικές δυνάμεις κατοχής, με τη ρωσική πλευρά να απαντά αρχικά θετικά, έχοντας ήδη επιστρέψει άλλα αρχεία που αφορούσαν στο εβραϊκό στοιχείο του Βελγίου και της Ολλανδίας. Τον Φεβρουάριο του 1999, ο τότε Υπουργός Εξωτερικών Θ. Πάγκαλος απευθύνει σχετική επιστολή στον Ρώσο ομόλογό του I. Ivanov. Ενώ, τον Αύγουστο του 2000, ακολουθεί η συνάντηση της Μικτής Ελληνορωσικής Επιτροπής με ελληνική επιστημονική ομάδα να μεταβαίνει στη Μόσχα για την καταγραφή του υλικού, με εξουσιοδότηση του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδας.

Το 2014 η ελληνική κυβέρνηση φθάνει πολύ κοντά με τη ρωσική για την παράδοση του αρχείου. Οι Ρώσοι ωστόσο, πάντοτε λίγο πριν την υπογραφή της οριστικής συμφωνίας, έθεταν στο τραπέζι νέους όρους. Όροι που η χώρα μας ήταν πρόθυμη να εκπληρώσει, με την επιστροφή του αρχείου του Ρωσικού Αυτοκρατορικού Προξενείου Χανίων ακόμα και με την καταβολή χρηματικής αποζημίωσης για την φύλαξη των αρχείων στη Μόσχα.

Από την ημέρα που ανέλαβα τα καθήκοντά μου έθετα σταθερά και επανειλημμένα στους Ρώσους συνομιλητές μου το αίτημα του επαναπατρισμού των εβραϊκών αρχείων. Βάλαμε το ζήτημα ψηλά στην ατζέντα των ελληνορωσικών συνομιλιών

Phoca PDF

και στις συναντήσεις μου τόσο με τον Υφυπουργό Εξωτερικών Αλ. Γκρουσκό σε Αθήνα και Μόσχα, όσο και με τον Υπουργό Μεταφορών Β. Σαβέλιεφ, Συμπρόεδρό μου στη Μικτή Διυπουργική Επιτροπή, αλλά και σε κάθε άλλη ευκαιρία. Το αίτημα ετέθη και από τον Πρωθυπουργό στον Ρώσο ομόλογό του, Μιχαήλ Μισούστιν όταν επισκέφθηκε πρόσφατα την Ελλάδα.

Το τελευταίο εμπόδιο που έθεσαν οι Ρώσοι – και τελικά ξεπεράστηκε, καθώς δεν έγινε δεκτό – ήταν να παραδοθεί στο Μουσείο «Tretyakov», το έργο της Ρωσίδας ζωγράφου Λ. Πόποβα (πίνακας της Ρωσικής Πρωτοπορίας) της Συλλογής Κωστάκη, το οποίο φυλάσσεται στο Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης της Θεσσαλονίκης.

Σήμερα, στην εκπνοή του 2021, οι προσπάθειες μας δικαιώθηκαν, στην ιστορική συμφωνία μεταξύ Μητσοτάκη - Πούτιν στο Σότσι για τον επαναπατρισμό των «πολύπαθων» αρχείων, επιβεβαιώνοντας την κοινή βούληση των χωρών και των λαών μας για περαιτέρω ενίσχυση των διμερών μας σχέσεων, που διαρκούν αιώνες.

Μια απόφαση που σε προσωπικό επίπεδο, μου προκαλεί ιδιαίτερη συγκίνηση και ηθική ικανοποίηση ως προς το ιστορικό «χρέος» και την προσωπική δέσμευση που είχα αναλάβει απέναντι στην Ισραηλιτική Κοινότητα Ελλάδος, που μετά από δεκαετίες, άκουσαν με ανακούφιση την ανακοίνωση διά στόματος του Έλληνα Πρωθυπουργού.

Τα εβραϊκά αρχεία της Ελλάδας είναι πλέον «ελεύθερα» να επιστρέψουν στον τόπο τους και οι Έλληνες Εβραίοι να «ξανασυναντηθούν» με τις ρίζες τους».

ΠΗΓΗ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, 12.12.2021

Phoca PDF